

EEN BERICHT OVER ENKELE IN NAMIBIË GEVONDEN SLAGEN

*Emanuele Cimatti,
Via Volterra 7,
40135 Bologna, Italië.
Email: tov9602@iperbole.bologna.it*

INLEIDING

Gedurende de maand augustus 2000, brachten mijn vriendin, enkele vrienden en ikzelf een bezoek aan Namibië. Het was geen specifieke herpetologische reis, maar ik kon van de gelegenheid gebruik maken, nu ik toch in Namibië was, om naar reptielen en in het bijzonder naar slangen te zoeken.

Onze reis begon in Windhoek. We brachten een bezoek aan het zuiden van Namibië tot aan het Fish River Canyon National Park, het centrale kustgebied van Lüderitz tot Swakopmund, en verder langs het geweldige Namib Naukluft Park, het noordwestelijke gebied (Damaraland en Kaokoland) en het centraal-noordelijke gebied (van Etosha National Park tot aan Windhoek). Vanwege de twijfelachtige staat van veiligheid lieten we het noordoostelijke gebied links liggen. Onze reis was een lange cirkel in het gebied van Namibië. In totaal zouden we met twee 4Wdrive-auto's 5000 km afleggen. We waren ook in de gelegenheid veel trektochten te maken, vooral in Damaraland, Kaokoland, de Namibische woestijn en Fish River National Park. In het Etosha National Park is het formeel verboden uit de auto te gaan.

HET MILIEU IN NAMIBIË

Namibië maakt deel uit van het Zuid-Afrikaanse subcontinent. Dat is het grote gebied dat gevormd wordt door de lijn die de Kunene-rivier met de Zambezi

verbindt. Het bestaat uit Zimbabwe, Zuid-Afrika, Lesotho, Swaziland en een deel van Mozambique. Het gebied meet ongeveer 3,5 miljoen vierkante kilometers en er komen ongeveer 480 soorten reptielen voor, waarvan 143 soorten slangen. Namibië heeft een oppervlakte van ongeveer 825418 vierkante kilometer, wat ongeveer een kwart van het Zuid-Afrikaanse subcontinent is. Het heeft een zeer rijke herpetofauna met ongeveer 80 verschillende soorten slangen.

Namibië heeft een typisch half-woestijnklimaat, met gewoonlijk hete dagen en koele nachten. Er is een regenseizoen van oktober tot april. De rest van het jaar is altijd wolkenloos en droog (300 dagen zonneschijn per jaar!). Gedurende de regenachtige zomer kan de temperatuur tot boven de 40°C oplopen. De winterdagen zijn aangenaam warm, maar de temperatuur kan 's nachts tot 0°C dalen, vooral in de centrale hoogvlakte. De kust heeft een koel klimaat met dichte mist vanuit de Atlantische Oceaan.

Het milieu van Namibië kan worden verdeeld in vijf verschillende levensgemeenschappen: de Namibische woestijn (1), die als een smalle strook voorkomt langs de kust van de Atlantische oceaan. Het is een oude woestijn, die bestaat uit hoge zandduinen aan de kust en grindvlaktes in het binnenland. Verspreid langs de rivierbeddingen staan er gras, gespecialiseerde vetplanten en misvormde acacia's. De Benguela-stroom voor de kust zorgt voor de koude mist die zich tot 50 km landinwaarts kan uitstrekken.

De bossige Nama-Karoo-struiken (2) vormen een typisch half-woestijnhabitat, die de landzijde van de

Namibische woestijn vormen. Ze hebben een arme, rotsachtige bodem met dwegvormen van houtige struiken.

De Karoo-vetplanten (3) bedekken het meest zuidwestelijke gebied tegen de Zuid-Afrikaanse grens. Er komen hier veel vetplanten voor die aangepast zijn aan de hete en droge zomers en de koele, regenrijke winters.

Het gebied met droge savanne (4) wordt vertegenwoordigd door mopaan bosland in het noordwesten en door doornige acaciabossen in het centrale gebied. Het zijn beide open, grassige habitats, aangepast aan de lage regenval in de zomer en de koude, droge winters. De vochtige savanne (5) bedekt de oostelijke gebieden met meer regenval en warmere winters (heb ik tijdens mijn reis niet bezocht).

SOORTENLIJST

Dit hoofdstuk is een korte beschrijving van de slangen die ik heb gezien, terwijl ik in Namibië was. Ik zeg 'zien', omdat ik echt enkele levende slangen in het wild zag en vond. Andere zag ik alleen onder speciale omstandigheden, zoals op sterk water of op foto's (bijvoorbeeld bij de receptie van een kampeerplaats, in een bar of in een toeristenkantoor).

Leptotyphlops occidentalis (familie *Leptotyphlopidae*)
Ik heb de westelijke draadslang (*Leptotyphlops occidentalis*) in het wild niet gevonden, maar ik zag er een op sterk water bij de receptie van de Sesriem-kampeerplaats, in de buurt van de beroemde zandduinen van Sossusvlei. Ze heeft een slank, cilindrisch lichaam met een lichte, grijsbruine kleur. Ze is een kleine, gravende slang die in de droge savanne en woestijn

leeft. Daar jaagt zij onder de grond op mieren en termieten. Je kunt haar vinden vanaf Kaokoland tot het zuidelijke gebied. De soort is endemisch voor Namibië.

Psammophis-spec. (Familie *Colubridae*)

Er leven veel slangen van het genus *Psammophis* in Namibië. Ze worden gewoonlijk zand-, gras-, of zweepslangen genoemd. Ze hebben allemaal een duidelijk van de nek afgescheiden kop, grote ogen en twee gegroefde tanden achter in de bek. Het zijn snelle, dagactieve slangen. Ze eten voornamelijk hagedissen, agamen en kleine knaagdieren. Ze komen veel voor in droge struikgebieden en savannen. Ik zag precies vijf *Psammophis*-slangen gedurende mijn reis. Ik vond ze allemaal levend langs de weg, of terwijl ze de weg overstaken. Het was onmogelijk ze te pakken, want ze zijn erg snel. Ondanks deze snelheid was het mogelijk ze te herkennen aan de vele typische bruine streepjes langs het lichaam. Daarom is het waarschijnlijk dat ik de westelijke zandslang (*Psammophis trigrammus*) of de zandslang met gestreepte buik (*Psammophis subtaeniatus*) of de luipaardzandslang (*Psammophis brevirostris*) heb gezien in het noordelijke gebied. Om precies te zijn: bij Damaraland en Kaokoland zag ik drie *Psammophis*-slangen. Het is niet uitgesloten dat het de gestreepte schaapsteker (*Psammophis tritaeniatus*) was, die ook in dat gebied voorkomt. De andere twee *Psammophis* zag ik in het centrale en het zuidelijke gebied, precies bij Keetmanshoop en langs het Namib Naukluft Park. Het waren waarschijnlijk de Karoo-zandslang (*Psammophis notostictus*) of de Namibische zandslang (*Psammophis leightoni*).

Naja nivea (Familie *Elapidae*)

Gedurende een rit in het zuidelijk gebied (dichtbij Keetmanshoop), zag ik een Kaapse cobra (*Naja nivea*) de straat oversteken. Eindelijk was ik in staat een foto te maken van een levende, Namibische slang! De Kaapse cobra is een erg giftige slang (neurotoxisch), die vooral in Centraal- en zuidelijk Namibië voorkomt. Zij wordt beschouwd endemisch te zijn op het zuidelijk Afrikaanse subcontinent. Haar habitat wordt voornamelijk gevormd door de Nama-Karoo-struikvegetatie, het doorn-acaciabosgebied en het gebied van de succulente Karoo. Het is een slanke slang met een variabele lichaamskleur. Ik zag de gele Kaapse cobra, die een lichtgele lichaamskleur heeft. Ik zag eveneens twee Kaapse cobra's, jammer genoeg beide dood. De eerste was een gespikkeld exemplaar op sterk water bij de receptie van de Sesriem-kampeerplaats, de

tweede stond op een kleurenfoto in de bar bij het Fish River Canyon National Park. De gespikkelde vorm is erg fraai en wordt getypeerd door een helder goudbruine kleur met een groot aantal donkerder vlekken.

Naja nigricollis woodi (Familie *Elapidae*)

Eveneens in het zuiden van Namibië vond ik de zwarte spugende cobra (*Naja nigricollis woodi*). Deze is wijd verspreid in hetzelfde gebied als de Kaapse cobra. Zij heeft een voorkeur voor de droge Nama-Karoo-struikgebieden. Net als de Kaapse cobra is zij endemisch op het Zuid-Afrikaanse subcontinent. Haar gif is minder gevaarlijk dan dat van de Kaapse cobra, maar de zwarte spugende cobra kan er werkelijk mee spugen. Zij is egaal zwart over het hele lichaam. Ik had de gelegenheid drie dode exemplaren te bekijken. Twee op sterk water bij de receptie van de kampeerplaats Hobas bij Fish River Canyon National Park, de derde

Zwarte Mamba (*Dendroaspis polylepis*) bij Duwisib Castle

op een kleurenfoto in dezelfde bar bij Fish River Canyon National Park waar ik ook de Kaapse cobra zag.

Naja nigricollis nigricincta (Familie Elapidae)

In het noordelijke gebied stak een westelijke gebande spugende cobra (*Naja nigricollis nigricincta*) de weg over. Zij was erg snel en verborg zich onder een hoop grote rotsen naast de weg. We waren in de buurt van Opuwo (Kaokoland) waar doornacacia's en mopane bossen overheersen. Ze had een lichtgrijze kleur met een groot aantal van de typische zwarte banden op het lichaam. Dit speciale patroon is de oorzaak van de naam 'zebraslang'. Net als *Naja nigricollis woodi* kan de westelijke gebande spugende cobra ook haar gif spugen. Haar gif is niet zo gevaarlijk als dat van de Kaapse cobra. De westerse gebande spugende cobra is ook endemisch op het Zuid-Afrikaanse subcontinent.

Naja annulifera anchietae (Familie Elapidae)

In het Etosha National Park logeerden we in het Okaukuejo Camp. Hier kon ik enkele kleurenfoto's bekijken van de snuit-cobra of Angolese cobra (*Naja annulifera anchietae*). Vroeger heette zij *Naja haje annulifera*, maar nu is zij afgescheiden van de soort *Naja haje* en wordt erkend als *Naja annulifera*. Alleen de ondersoort *Naja annulifera anchietae* komt in Namibië voor, waar zij heel gewoon is in de mopane bossen, in doornacacia-struikgewas en in de vochtige savannen. Zij wordt ook wel de westelijke snuit-cobra genoemd. De ondersoort *Naja annulifera annulifera* komt voor in het grote, oostelijke gebied dat gevormd wordt door Zuid-Afrika, Botswana, Zimbabwe en Mozambique. Ondanks de veranderingen van de Latijnse naam wordt zij nog het meest aangeduid met de populaire naam Egyptische cobra. In ieder geval komt deze

cobra in twee kleurvormen voor: de typische vorm heeft een geel-grijze kleur, terwijl de gebande vorm enkele gelige banden langs haar lichaam heeft.

Aspidelaps lubricus lubricus (Familie Elapidae)

Bij de receptie van de Sesriem-kampeersplaats zag ik een dode koraalslang (*Aspidelaps lubricus lubricus*), net als de Kaapse cobra en de Westerse draadslang op sterk water. In Namibië komen drie verschillende soorten koraalslangen voor: *Aspidelaps lubricus lubricus* komt voor in het zuidelijke gebied, *Aspidelaps lubricus infuscatus* in het centrale gebied en *Aspidelaps lubricus cowlesi* in het uiterste noordwesten, dicht bij Angola. Ze hebben allemaal een rood-oranje kleur met enkele zwarte dwarsbanden. Ze houden van het Nama-Karoo-struikgebied en het succulente Karoo-habitat. Het is nog steeds niet duidelijk of hun gif voor mensen fataal kan zijn.

Dendroaspis polylepis (Familie Elapidae)

Een andere gebeurtenis leverde een interessante soort en een gedenkwaardige en ongelooflijke foto op. Laat in de middag wandelden we in het gebied van Duwisib Castle om wilde dieren te zoeken en om van het uitzicht te genieten. Het zonlicht werd al snel minder, maar de temperatuur was nog erg mild en het was plezierig warm. Langs een grind-voetpad dat was omgeven door hoog, droog gras en droge savanne, zag ik de kop en een deel van het lichaam van een zwarte mamba (*Dendroaspis polylepis*). Zij kwam uit de savanne en was nog met de rest van haar lichaam tussen het gras. Ik stopte ogenblikkelijk en ging langzaam op de slang toe tot op enkele meters. Ik plaatste mijn camera, die gelukkig al op een kleine statief was bevestigd, op het voetpad en ondanks het

weinig licht kon ik deze moeilijke foto toch maken. Na enkele seconden draaide de zwarte mamba haar kop naar de savanne en verdween tussen het hoge gras. In Namibië komt de zwarte mamba voornamelijk voor in het mopane bosland van het noordwestelijke gebied, in de doornacacia-struiken van het centrale gebied en in de vochtige savanne van het oostelijke gebied.

Bitis arietans (Familie *Elapidae*)

Ik zag een grote, dode pofadder (*Bitis arietans*) op sterk water bij de receptie van het Hobas-kampeerterein bij het Fish River Canyon National Park. Deze zware adder is wijd verbreid in Namibië (behalve in de zandwoestijn). Haar lichaam is doorgaans lichtgeelbruin, met een typisch donker patroon over het gehele lichaam. Zij blaast en bijt snel als ze wordt verstoord. In Namibië is ze verantwoordelijk voor veel beten, die niet altijd fataal zijn. Ik vond enkele delen van een vervelling van een pofadder in de noordoostelijke zone van het Namib Naukluft Park. Daar was een speciale, vochtige savanne, het was langs een grindweg.

Bitis caudalis (Familie *Elapidae*)

Tijdens mijn reis kwam ik zes gehoornde adders (*Bitis caudalis*) tegen. Twee zag ik op sterk water bij de receptie van de Sesriem-kampeerplaats en bij de Hobas-kampeerplaats en de andere vier exemplaren levend. Het is een algemeen voorkomende slang in Namibië. Ze leeft in alle Namibische habitats, behalve in de vochtige savanne. Twee gehoornde adders trof ik dicht bij de Sesriem-kampeerplaats. Het habitat was het Nama Karoo-struikland. Allebei lagen ze aan de zandige voet van een grote, stenige heuvel. De eerste was een jong exemplaar en slechts 15-16 centimeter lang. Toen ik het in de hand nam, deed het geen pogingen

om te bijten en leek tam en verlegen. Het had bleke kleuren. De tweede slang vond ik niet ver van de eerste. Deze was 30 centimeter lang, ze was erg mooi, want ze had een beetje een roze kleur. Ze beet gemakkelijk en was erg alert. Een andere gehoornde adder trof ik aan in de noordoostelijke zone van het Namib Naukluft Park. Zij zat alleen onder een rots langs een grindweg in het park. Zij was erg groot en dik. Zij was minstens 45 centimeter, misschien was het een vrouwtje. Ze leek tamelijk agressief: ze blies en probeerde toe te slaan. Haar kleur was lichter dan die van de andere twee gehoornde adders. Het habitat was telkens de Nama Karoo-struiklanden. De laatste vond ik bij het Fish River Canyon National Park. Ze lag te zonnen op een rots. Ze was erg klein en leek erg op de eerste die ik vond bij de Sesriem-kampeerplaats.

NIET GEVONDEN SOORTEN

(niet in het wild, geen foto's, geen op sterk water....)

Een groot aantal slangen van Namibië is erg zeldzaam en het is vaak erg moeilijk ze in het wild te zien te krijgen. Bovendien komt het niet vaak voor dat je ze buiten hun land ziet, omdat ze allemaal door de Namibische wet worden beschermd. Van de pythons had ik graag de zeldzame Angolese python (*Python anchieta*) in het wild willen vinden. Zij wordt ook wel de Anchieta-dwergpython genoemd en leeft in het beperkte, noord-centrale rotsgebied. De Zuid-Afrikaanse python (*Python nataliensis*) komt meer voor in open savannegebieden in Namibië. Vooral bij rivieren en poelen. Ze werd vroeger *Python sebae nataliensis* genoemd, maar is nu afgescheiden van *Python sebae* en heet *Python nataliensis*.

De Perynquey's adder (*Bitis perynquei*) en de veelhoornadder (*Bitis cornuta*) zouden twee interessante waarnemingen van *Viperidae* zijn geweest. Helaas heb ik ze niet gezien. Andere fraaie, 'gevaarlijk ontmoetingen' zouden die met de boomslang (*Dispholidus typus*) en de twijgslang (*Thelotornis capensis oatesii*) zijn geweest, beide typische in bomen levende slangen en levend in het noordelijke en noordoostelijke gebied van Namibië, waar ze voorkomen in dichte bossen en struiken.

Een andere, niet aangetroffen boomslang, is de gevlekte struikslang (*Phillothamnus semivariatus*), die ik erg mooi vind. Bij de zeldzame slangen van Namibië kun je denken aan de tijgerslang (*Telescopus semiannulatus*-ssp.), die in twee ondersoorten voorkomt: *Telescopus semiannulatus semiannulatus* in het oostelijke gebied en *Telescopus semiannulatus polystictus* langs het Namibische gebied. Bovendien is er de Beetz's tijgerslang (*Telescopus beetzii*) in het zuidelijke gebied, die endemisch is op het Zuid-Afrikaanse subcontinent.

Twee andere endemische soorten zijn de gevlekte huisslang (*Lamprophis guttatus*) die alleen voorkomt in enkele kleine gebieden in het zuiden en de dwergsnavelslang (*Dipsosa multimaculata*) die in heel Namibië voorkomt. Ten slotte de erg zeldzame westerse gekielde slang (*Pythonodipsas carinata*) die in de Nama Karoo-struikland voorkomt, het typische halfwoestijn habitat, dat voorkomt aan de landkant van de Namib-woestijn.

NIET ALLEEN SLANGEN...

Gedurende deze reis in Namibië kwam ik veel andere reptielen tegen: skinken, hagedissen, gekko's, agamen, kameleons, schildpadden en krokodillen.

Van de skinken zag ik de westelijke gravende dwergskink (*Scelotes capensis*) met zijn helderblauwe staart en andere interessante skinken zoals de Kaapse skink (*Mabuya capensis*), de Kalahari boomsink (*Mabuya spilogaster*), de gestreepte skink (*Mabuya striata*) en de westelijke rotsskink (*Mabuya sulcata*).

Andere hagedissen die ik vond en voor een foto ving, waren de prachtige schopneushagedis (*Meroles anchietae*) in de Namib-woestijn; daar hij diep in het zand zwom, was het erg moeilijk hem te vangen. Verder zag ik enkele soorten die tot het genus *Pedioplanis* behoren, zoals de Namaqua zandhagedis (*Pedioplanis namaquensis*) en de Kaokoveld zandhagedis (*Pedioplanis gaerdesi*).

In heel Namibië komen agamen veel voor, vooral de grondagaam (*Agama aculeata*), de zuidelijke rotsagaam (*Agama atra*), Anchieta's agaam (*Agama anchietae*), de zeldzame Etosha-agaam (*Agama etoshae*) en de prachtige Namibische rotsagaam (*Agama planiceps*).

Gedurende mijn gehele reis werd ik ook door gekko's vergezeld, zoals de knopschubgekko (*Pachydactylus laevigatus*) Weber's dikteengekko (*Pachydactylus weberi*) en de ruige dikteengekko (*Pachydactylus rugosus*). 's Nachts riepen de mannetjes van de blaffende gekko's (*Ptenopus spec.*) met een typisch 'ceek-ceek-ceek-ceek'; hun roep was altijd aanwezig (behalve bij de Kunene-rivier). Verder vond ik ook de gewone Namibische daggekko (*Rhoptropus afer*). Ik kwam drie exemplaren van de witkeelvaraam (*Varanus albigularis*) tegen, een middelgroot exemplaar in Damaraland, die bezig was de straat over te steken en twee erg grote in het Etosha National Park.

Naja nivea, een weg overstekend bij Keetmanshoop

Juvenile Bitis caudalis nabij de Sesriem-kampeerplaats

Bij het Namib Naukluft Park vond ik de bodembewo-
nende Namaqua kameleon (*Chamaeleo namaquensis*)
en in het zuiden de leuke tentschildpad (*Psammobates*
tentorius). Tenslotte zag ik enkele grote exemplaren
van de nijlkrokodil (*Crocodylus niloticus*) langs de
oever van de Kunene-rivier.

DE NAMIBISCHE BEVOLKING EN SLANGEN

Ik probeerde er achter te komen hoe de Namibiërs
over slangen denken. Ik vroeg ze of slangen hun angst
aanjagen, afschuw, bekoring of andere gevoelens. De
meeste mensen vertelden me dat slangen slecht zijn,
gevaarlijk en erg smerig en dat hun reactie bij een
ontmoeting met een slang eenvoudig is: haar dood
maken. Ik dacht dat ik in Italië was. Het is duidelijk dat
slangen hun spreekwoordelijke verschrikkelijke repu-
tatie houden over de hele wereld, ook in Namibië. Ik
kwam erachter dat er veel legenden over slangen cir-
culeerden en dat bijgeloof populair was in Namibië. Ze
waren gelijk aan de algemeen verspreide in Italië en in
andere landen rond de Middellandse Zee. Bijvoorbeeld
dat slangen in staat zijn hun prooi te hypnotiseren,
cobra's door de hood te tonen, pofadders door te sis-
sen. Slangen zouden sneller bewegen dan mensen, dus
als ze elkaar tegenkomen, worden mensen direct
aangevallen en gedood door de slang. Alle slangen zijn
immuun voor hun eigen gif. Tenslotte, de ongelooflijk-
ste: veel slangen zuigen de uier van koeien en geiten
leeg. Dezelfde legende is ook in Italië wijd verbreid,
waar de schuldige slangen vooral de vierstreepslang
(*Elaphe quatuorlineata*) en de Esculaapslang (*Elaphe*
longissima) zijn, die vaak melkzuigende slangen wor-
den genoemd.

Gelukkig (vooral voor de slangen) kwam ik ook
mensen tegen zonder vooroordelen over slangen. Een
ervan was mijn gids. Hij was erg goed op de hoogte
van de Afrikaanse slangen en hun leefwijze, had erg
veel respect voor ze. Al waren het gifslangen dan zei
hij dat ze erg belangrijk waren om de muizen en rat-
ten te beheersen. Daarom zei hij dat geen enkele slang
gedood zou moeten worden, elke slang had het recht
vrij te leven. Andere gidsen denken echter hetzelfde
als toeristen en andere mensen en doden elke slang
die ze tegenkomen.

De charmantste denkwijze vond ik in Kaokoland, waar
de Himba's leven. Deze etnische groep leeft feitelijk
erg geïsoleerd. Ze woont in het uiterste noordwesten
van Namibië, tussen Palmwag, Opuwo en de Kunene
rivier. De Himba's leven in hun eigen dorpen en zijn
schapenboeren. Ik bezocht enkele Himba-dorpen. In
één van hen, dicht bij de Kunene-rivier, was een man
blijkbaar ziek, hij had een opgezwollen kuit. Hij
vertelde dat een gifslang hem had gebeten, terwijl hij
langs de oever van de Kunene-rivier liep. De slang was
zwart en slank en was na de beet snel tussen de vege-
tatie verdwenen. Uit zijn korte omschrijving (mijn gids
vond het moeilijk om de Himba- taal te verstaan)
dacht ik dat het misschien een westelijke gebande spu-
gende cobra (*Naja nigricollis nigricincta*) was geweest,
die erg veel voorkomt in dit gebied, maar het is moei-
lijk om er zeker van te zijn. Toch had de Himba-man
geen poging gedaan om de slang te doden. Hij legde
ons uit dat elke vorm van leven heilig is en dat het al-
tijd gerespecteerd dient te worden, zelfs als het je kan
verwonden of doden. Hij dacht er net zo over als mijn
gids, maar dan met een diepere achtergrond. Wij

boden hem onze hulp aan, maar hij weigerde, omdat hij Himba-geneesmiddelen had om de pijn te verzachten en om te genezen. Hij vertelde ons van modderwindsels met medicinale kruiden. Later vertelde mijn gids me, dat veel kinderen door de vele nijlkrokodillen (*Crocodylus niloticus*) die in de Kunene-rivier leven, worden aangevallen en gedood en soms ook opgegeten. Ook in dit geval, doden de Himba's de krokodillen niet om dezelfde redenen: het zijn levende wezens. Misschien dat we van de Himba's kunnen leren.

CONCLUSIE

Het is algemeen bekend, dat de middelste maanden van de zomer en winter (bijvoorbeeld augustus) niet de goede maanden zijn voor de activiteit van de slangen. Mijn gids en lokale mensen zeiden vaak tegen me dat het veel waarschijnlijker was slangen te vinden voor en na het regenseizoen. Met andere woorden, de beste maanden schijnen november-december en april-mei te zijn. Ondanks dat het niet het beste seizoen was, heb ik toch enkele bruikbare observaties gedaan. Ik zocht vanaf de late ochtend tot zonsondergang, behalve in het noordwestelijke gebied, de zonsopgang en de nacht schenen te koud te zijn voor activiteit van reptielen (in Windhoek was de nachttemperatuur 2°C, terwijl het in het Fish River Canyon National Park 6-10°C was).

In ieder geval heeft Namibië, ondanks zijn typische halfwoestijnklimaat, veel verschillende types habitat

waar de natuur nog wild en intact is. Met dit prachtige en indrukwekkende decor beschouw ik dit fascinerende land als een paradijs voor de herpetoloog, die er heel veel slangen en andere reptielen kan vinden om ervan genieten en zo zijn passie verder kan ontwikkelen.

LITERATUUR

- Branch, B. 1993. 'Southern African Snakes and Other Reptiles'. Struik Publishers, Cape Town.
- Branch, B. 1998. 'Field Guide to Snakes and Other Reptiles of Southern Africa'. Struik Publishers, Cape Town.
- Buys, P.J., Buys, P.J.C. 1983. 'Snakes of Namibia'. Gamsberg MacMillan Publishers, Windhoek.
- Carruthers, V. (edited by). 1997. 'The Wildlife of Southern Africa'. Struik Publishers, Cape Town.
- Cimatti E. 1999. 'Biology, Captive Care and Propagation of the African Rock Python (*Python sebae* spp.)'. Reptiles Magazine, Vol. 7, N. 3, 64-71.
- Cimatti E. 1999. 'Notes on the captive reproduction of the African Rock Python (*Python sebae* spp.)'. Litteratura Serpentina (European Snake Society), Vol. 19, N. 1, 12-14.
- Marais, J. 1999. 'Slange & Slangbyte in Suider-Afrika'. Struik Publishers, Cape Town
- Patterson, R. 1995. 'Snakes of Southern Africa - Struik Pocket Guide'. Struik Publishers, Cape Town

Vertaling: Jan van Duinen

